

✓ Hoe leeft de adel?

De **adel** bestaat in de **middeleeuwen** uit de **koning**, de **heren** en de **ridders**. **Karel de Grote** is een bekende koning. Hij is de baas van de **Franken**. Hij leent stukken land aan zijn heren en ridders. Zij zijn de **leenmannen** van de koning. Mensen van adel wonen in een **kasteel**. Op de binnenplaats staat een **waterput**. De wc van het kasteel heet het **gemak**. Dit hokje steekt uit de buitenkant van de kasteelmuur. Poep en plas vallen zo in de gracht. Mensen van adel houden van **jagen**. Ze houden ook van feesten. Ze nodigen vaak een **minstreel** uit op hun feesten.

✓ Hoe leven de horigen?

Horigen wonen in een **hut**. Ze betalen **belasting** aan hun heer. De heer belooft dat hij hen zal beschermen. Horigen huren een stukje grond van hun heer. Ze **ploegen** het land en verzorgen het vee. Ze moeten een deel van de **oogst** aan hun heer geven. Horigen moeten vaak extra werk doen. Zulke klusjes heten **herendiensten**. Horigen moeten ook meevechten in het leger van hun heer. Dit heet **dienstplicht**.

✓ Hoe leven de ridders?

Ridders vechten in het leger van de heer of de koning. Tijdens een **toernooi** oefenen zij het vechten op een **paard**. Een **harnas** en een **schild** beschermen de ridders tegen het zwaard en de **lans** van de tegenstander.

Alleen de zoon van een ridder mag ridder worden. Hij wordt eerst **page**, dan **schildknaap** en daarna ridder. Ridders hebben een **stalknecht** en een **valkenier** in dienst. Een **wapensmid** maakt wapens voor de ridder. Elke ridder heeft een **vaandel**. Op het vaandel staat een teken waaraan je hem kunt herkennen. Dit teken is een familieteken.

✓ Hoe leven de monniken?

Monniken zijn **christenen**. Ze wonen in een **klooster**. De baas van het klooster is de **abt**. Hij maakt de **kloosterregels**. De monniken werken op de **akkers**, in de **kruidentuin** en in de **bierbrouwerij** van het klooster. Zij **bidden** tijdens de **kerkdienst** in de **kerk**. Ze lezen elke dag in de **Bijbel**. Monniken schrijven **boeken**. Met hun **ganzenvaar** maken ze prachtige **miniaturen**. In sommige kloosters wonen alleen **nonnen**.

Veel mensen in de middeleeuwen zijn bang voor **heksen**. Ze denken dat heksen voor de duivel werken. Ze zijn ook bang voor zieke **bedelaars**, want deze mensen kunnen de **pest** verspreiden.